

Ökodizájn szemlélet az ipari termék- és formatervező mérnökök programjában

öltözéktervező, egyetemi adjunktus

Óbudai Egyetem, RKK Terméktervező Intézet

Az ökotudatos szemlélet ma már elengedhetetlen az ipari tervezőmérnöki tárgyalakotásban.

Az Óbudai Egyetem Rejtő Kar Terméktervező Intézetében hosszú évek óta folyik a termék- és formatervező mérnök hallgatók felelősségteljes tervezői gondolkodásra, környezettudatos szemléletű mérnöki látásmódra való oktatása. Hallgatóinknak a képzés során több projektben is részt kell venniük, amelyekből néhányat ebben a cikkben illusztrációként bemutatunk.

Az Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyű- ipari és Környezetmérnöki Karának (RKK) képzési programjai

MSc képzések

Könnyűipari mérnöki MSc

Ipari terméktervező mérnöki MSc

BSc képzések

Környezetmérnöki BSc

Könnyűipari mérnöki BSc

**Ipari termék-és formatervező mérnöki
BSc**

Angol nyelvű képzések

Environmental Engineering BSc

Industrial Design Engineering BSc

Ökotudatos belső terek kialakítása –Moodboard

Az Óbudai Egyetem RKK Terméktervező Intézet képzései

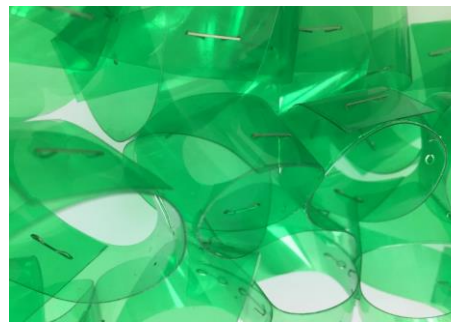
Az **ipari termék-és formatervező mérnöki szakon** jelenleg két specializáció közül választhatnak a hallgatók a BSc képzésben:

- terméktervező specializáció: enteriőr-textil és öltözképzés-kiegészítők,
 - csomagolástervezés specializáció, ezen kívül
- MSc képzésben: ipari terméktervező mérnöki MSc szak.

Az ökodizájn

Az ökodizájn a társadalom, a tudományok, a mérnöki szemlélet, az antropológia ismereteit hasznosítva, azt rendszerelméleti alapon valósítja meg. Az ökodizájn számos tényező mellett a környezetromboló és szennyező ipari társadalom, az ésszerűtlenül felfokozott fogyasztás szűlőtte. A globális ökológiai változások és az ipari termelés a globális felmelegedésre gyakorolt hatásának felismerése egy **új, ökológiai szemléletű dizájn** megjelenését segítette elő és **új stratégiai váltást** eredményezett a tervezői gondolkodásban és a gyakorlati tervezői tevékenységben egyaránt. Olyan újító termékfejlesztés vált szükségessé, amely a termék teljes életciklusában követi a terméket kialakulásától az elhasználódásáig, és a legacsonyabbra próbálja szorítani a természeti környezetet, valamint a társadalmat érő káros hatásokat.

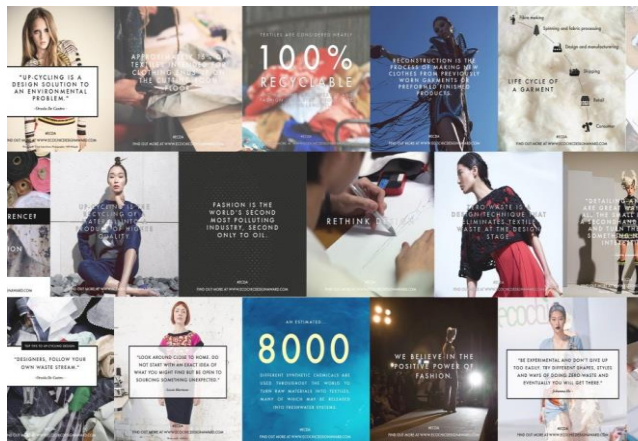
A dizájn-ökológia célja a tárgyak és azok környezetének – az ember és a természet – közötti kölcsönhatásrendszer törvényszerűségeinek feltárása és a tapasztalható változásokra, hogy a társadalmi, gazdasági, kulturális szelekción alapuló tárgyalakítás fejlődésének kérdéseire választ találjon.

Anyag- és formakísérletek az újrahaznosítás jegyében

„A fenntartható fejlődés a fejlődés olyan formája, amely a jelen igényeinek kielégítése mellett nem fosztja meg a jövő generációit a saját szükségleteik kielégítésének lehetőségétől.”¹

A fenntarthatóság legfontosabb céljai és feltételei közé tartozik az erőforrásokból származó haszon igazságos elosztása, a környezettudatos gondolkodásmód, a

¹ *Közös Jövőnk Jelentés. Our Common Future. ENSZ Környezetvédelmi Bizottság. Elnök: Gro Harlem Brundtland 1987.*

Irodában kialakítható zöld fal makett.
Készítette: Jakab Annamária 2020.

szektorok közötti integráció, az erőforrások fenntartható és az eltartó képesség szerinti használata, valamint a környezetminőség szinten tartása, esetleges javítása.

Az ökodizájn szemlélet képzési programunkban

Intézetünkben hosszú évekre nyúlik vissza az **ökotudatos oktatási szemlélet alapján történő képzés**, amelynek során a terméktervezés számos területét érintő projektkben vesznek részt hallgatóink már az első szemesztől a diplomavédésig. Hallgatóink jelentős számban államvizsga témának is ökotudatos terméktervezést választanak.

A formatervezés ökológiai szemlélete az anyag -szerkezet-funkció-forma összefüggésében napjainkban elengedhetetlen. A Terméktervező Intézetben fontos a legújabb fejlesztésű alapanyagok megismertetése hallgatóinkkal, az anyagkísérletek, természetes színezékekkel történő textilfestés, a hulladékmentes szabászati megoldások alkalmazása az öltözékek, kiegészítők és az enteriőr textiliák létrehozása során.

Az ökodizájn mint terméktervezés a termékfejlesztés ökológiai szemléltető formája, amely három tényező: a természeti környezet tisztasága, a gazdaság profitigénye és a szociális szükségletek közötti egyensúly megteremtésére törekszik, **ökológiai szempontból elkötelezett tervezési módszer**.

A környezetet tisztelő tervezési látásmód eredményeképpen létrejött ökotermék olyan fizikai, esztétikai és szimbolikus tulajdonságokkal rendelkező termék, amely az azt használók igényeinek kielégítése mellett figyelembe veszi a működése **teljes életciklusa** alatt környezetre gyakorolt káros hatásokat és azokat a lehető legkisebb mértékűre csökkentve működik.

Az ökodizájn öt önálló szakmai terület összekapcsolásával alakítja ki saját integráló módszertanát:

1. technológia – ökoanyagok, ökotechnológiák,
2. gazdaságtudományok – ökoszociális gazdaság,
3. természettudományok – ökológia, evolúcióbíológia,
4. esztétika – ökoesztétika, ökoszemiotika, ökomorfológia,
5. filozófia – ökofilozófia, humán ökológia.

„A régi tárgyaknak van egy speciális aurája, egy speciális tere, ami ezeknek a mai tárgyaknak általában

nincsen meg. nem veszi körül őket idő, nem veszik körül azok a mozgulatok, amelyek benne vannak a tárgyakban... Rendkívül fontos, hogy olyan tárgyak vegyenek körül, amelyek kötnek minket a világhoz...”²

Az ökodizájn kritériumrendszere alapján a tervezés folyamatában fontos az anyagok kiválasztása, hatékonysága, az energiafelhasználás és -alkalmazás hatékonysága, a technológia kiválasztása és működtetése valamint a visszaforgathatóság.

Ökodizájn az öltözettervezés oktatásában

A terméktervezés oktatása során alkalmazott szemlélet: megszerzett, szerkesztett funkció; a forma szépsége, esztétikum; kreativitás ösztönzése; sokféleség egysége; érzékelés fejlesztése; gazdaságosság, takarékoság.

Projektek:

Strand táskák

Strandtáskák. Készítette: Pintér Judit 2018

„Fair Fashion” öltözkészítési család – Gáspár Zsófia

Természetes anyagok (len, juta).

Festőnövények: kávé, avokádó, lilakáposzta.

„Fair Fashion” öltözkészítési család
Készítette: Gáspár Zsófia 2019.

Hétköznapi öltözkészítési alakítható menyasszonyi kollekció – Gedei Júlia

Variálhatóság.

Egyszerűség: egyszerű szabás, egyszerű minták, szabászati hulladékok felhasználása.

Funkció: mindennapokban hordható, kiegészítő hozzáadása után elegáns, alkalmi ruhaként is viselhető.

² Forrás: „Az új tárgyaknak nincs arcuk, nincs történetük” Bodor Ferenc, Magyar Iparművészeti Egyetem.

Hétköznapi öltözékké átalakítható menyasszonyi kollekció.
Készítette: Gedei Júlia

Re-dizájn kabát

„Corsette pályázati projekt –

A dualizmus korának inspirációja alapján öltözékek át-
alakítása”

Juhász Orsolya

Mészly Fruzsina
Re-dizájn kabátok

Bihari Luca

Összefoglalva:

Az ökodizájn a társadalom, a tudományok, a mérnöki szemlélet, az antropológia, a design elméleti ismereteket hasznosítva azt rendszerelméleti alapon valósítja meg.